

Uygunsuz Ödemeler

Ekonomik İşbirliği ve Gelişim Teşkilatı (“EİGT”), kamu görevlilerine rüşvet vermeyi “ticaret ve yatırım da dahil, uluslararası iş muamelelerinde yaygın bir olay ...” olarak tanımlamaktadır. EİGT’nin tahminlerine göre, dürüst teklif verenler 1994 ile 1997 arasında yapılan 294 uluslararası ihalenin 77’sini kaybetmiştir. Bu yolsuzluk, serbest ve adil ticareti zayıflatmaktadır.

(Amerika Birleşik Devletleri ve onun en büyük ticaret ortakları da dahil) otuz dört ülke, EİGT’nin “Uluslararası İş Muamelelerinde Yabancı Kamu Yetkililerine Rüşveti Önleme Anlaşmasını” (“Anlaşma”) benimsemiştir. Anlaşma, her ülkenin uluslararası iş muamelelerinde rüşveti yasaklamak için yasaları yürürlüğe koymasını ve böylesi yolsuz faaliyetlerin keşfedilmesini daha da kolaylaştıracak muhasebe değişikliklerini gerektirmesini zorunlu kılar.

Amerika Birleşik Devletlerinde uygunsuz ödemelere ilişkin kısıtlamalar, ABD Yabancı Yolsuz Uygulamalar Yasasının (“YYUY”) çıktığı 1977 tarihinden beri yürürlüktedir. 1998’de YYUY, Anlaşmanın gerekleri de dahil edilerek değiştirilmiştir.

UTC, ABD ve yabancı ülke yasalarına uymayı talep eder ama bununla birlikte, bizim *Ahlak Kurallarımız* daha da geniş ahlaki düşünceleri içerir. Şirket politikamız, her UTC işletme ünitesinin ürün ve hizmetlerini dürüstçe, bu ürün ve hizmetlerin değeri bazında pazarlaması ve satmasıdır.

Bu broşürün amacı, ABD ve yabancı ülke yasaları ile UTC’nin *Ahlak Kurallarının* koşullarını anlayıp uygulamanıza yardımcı olmaktır.

YYUY ve Anlaşma geniş kapsamlıdır. Anlaşmayı ve YYUY’yi uygulayan ABD yasaları ile diğer ülkelerin yasaları hem UTC ve onun yan kuruluşları, hem de çalışanları için geçerlidir. Buna ek olarak, satış temsilcisi ya da distribütör gibi üçüncü bir şahsın yasaları ihlal etmesi durumunda UTC ve çalışanları yükümlü olabilir.

ABD dışında anonim şirket haline getirilmiş ya da ABD dışında iş görmekte olan şahıslar ve şirketler yasak faaliyetleri “ilerletecek” eylemlerde bulunurlarsa YYUY’ye tabidirler. Anlaşma, yabancı ülkelerin kendi vatandaş ve kişilerinin ya da herhangi bir milliyetten şirketin o ülke içerisinde ya da dışındaki faaliyetlerini yönetecek kanunları benimsemelerini gerektirir.

Bu nedenle, UTC’nin tüm yan kuruluşları ve çalışanları, nerede otururlarsa otursunlar ya da iş görsünler, Anlaşmanın ve YYUY’nin kısıtlamalarına tabidirler.

Hem Anlaşma, hem de YYUY, “yabancı kamu görevlilerine” uygunsuz ödemeler konusuna değinir.

Bu terim, şu kişiler için geçerlidir: (1) yabancı bir ülkede milli veya yerel hükümet teşkilatında seçim veya atanma yoluyla yasama, idari ya da adli organlarda görevliler; (2) bir hükümet girişimi ya da özel bir girişimde kamu görevlileri (örneğin, millileştirilmiş bir havayolunda ya da diğer şirkette yetkililer); (3) uluslararası bir kamu teşkilatının yetkilileri ya da temsilcileri (örneğin, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu); (4) yabancı bir ülkenin siyasi partisinin yetkilileri ya da temsilcileri; veya (5) siyasi bir makama aday olanlar.

Bu terime, hükümet görevlisi olmayıp da bir hükümet “için veya onun namına” çalışanlar da dahildir. Bazı proje veya kontratlara yardım etmek için hükümet tarafından görevlendirilen özel mimar, mühendis veya danışmanlar da bu terimin kapsamına girer.

Anlaşma ve YYUY, kendi ülkenizdeki kamu yetkililerine yapılan ödemeleri içermez. Ancak, bu tür ödemeler genellikle “rüşvet” olarak kabul edilip, tüm adli yetki bölgelerinde yasalara aykırıdır. UTC bu tür ödemeler yapmayacaktır.

YYUY ve Anlaşma uyarınca:

- Eğer bir kamu yetkilisinin belirli bir şekilde davranması veya davranmaması iş elde etmekle ya da işi muhafaza etmekle sonuçlanacaksa, ya da ...
- Eğer ödemeyi yapanın, iş yürütülmesinde adil olmayan bir avantaj sağlaması ile sonuçlanacaksa (örneğin, şirketin açıkça hakkı olmayan bir şey) ...
- Bir kamu yetkilisinin makamına ilişkin görevlerinin performansında belirli bir şekilde davranmasını veya davranmamasını sağlamak amacıyla ...
- Bir yabancı kamu yetkilisine ödeme yapmak ya da ödemeyi vaat etmek veya herhangi bir maddi yarar sağlamak yasaktır.

Dikkat edilmesi gereken bazı noktalar:

- Yasaları ihlal etmiş olmak için ödeme yapmak gerekli değildir. Uygunsuz bir ödemeyi teklif veya vaat etmek, ya da uygunsuz bir ödemeyi veya nakit olmayan bir yararı onaylamak yeterlidir.
- Uygunsuz ödeme şu şekillerde olabilir: nakit para ya da bir kamu yetkilisinin mülkünü veya hizmetlerini abartılmış fiyatlarda satın almak gibi değerli herhangi bir şey, çok lüks eğlence/ağırlama, ya da sonuçta kamu yetkilisinin eline geçmesi amacıyla üçüncü bir şahısa ödeme gibi.

“Yolsuz amaç” olması gereklidir. Ödemenin amacının, iş elde etmek veya işi muhafaza etmek veya iş yürütülmesinde uygunsuz bir avantaj sağlamak olması gerekir. Şirketin işini etkileyen ve takdire bağlı olan herhangi bir hükümet eylemi “iş elde etmek veya işi muhafaza etmek” veya “uygunsuz avantaj” terimlerine dahildir. Örneğin, bir fiyat artışını onaylaması, asansör teftiş sertifikasını imzalaması ya da helikopterin veya uçağın uçabilir durumda olduğunu onaylamasını sağlamak için yabancı bir yetkiliye ödeme yapmak yasaktır.

“Bilmeniz gereken” durumlar da buna dahildir. Eğer elinizdeki bilgi, makul bir insanın merak ederek daha fazla araştırma yapmasını gerektirecek nitelikte ise yükümlülük riskiniz var demektir. Örneğin, bir kontratı kazananın açıklanmasından bir gün önce bir satış temsilcisi fazladan komisyon talep ederse bunun nedenini araştırmanız gerekir. Eğer bu araştırmayı yapmazsanız ve satış temsilcisi kontratı kazanmak için uygunsuz bir ödeme yaparsa yasayı ihlal etmiş sayılırsınız.

Buna benzer diğer “tehlike işaretleri” de mevcuttur. Örneğin:

- Olağanüstü tutarlarda komisyonlar;
- “Peşin” nakit para talepleri;
- Komisyonların üçüncü şahıslara ödenmesi talepleri;
- UTC’nin *Ahlak Kurallarına* veya diğer politikalarına uygunluğu tasdik etmeyi reddetmek;
- Nakit para ödemeleri;
- Olağandışı gizlilik veya
- İkramiye ya da masraf iadesi için kuşku yaratan talepler.

Sonuç: Eğer durum “acayip” izlenimini yaratıyorsa araştırın. İş Uygulamaları/Uygunluk Görevlisini ya da Hukuk Müşavirini arayın. Yolsuz ödemelerin yapılmayacağından emin olana kadar da harekete geçmeyin.

Anlaşma ve YYUY uyarınca, yabancı kamu yetkililerine yapılan bazı ödemeler, bu ödemelerin amacı rutin (yani, takdire bağlı olmayan) bir hükümet kararını kolaylaştırmak ya da sağlamak ise, kabul edilebilir. Bu tür ödemelere, “kolaylaştırıcı” veya “çabuklaştırıcı” ödemeler denir.

İşlerin yürütülmesini sağlamak amacıyla ruhsat ya da ehliyet vermek, vize ve çalışma emirlerini çıkartmak, polis, posta, kent hizmetlerini sağlamak, kargo yüklemek veya boşaltmak, gıda maddelerini korumak ve benzeri servisler, rutin hükümet eylemlerine dahildir. Rutin hükümet eylemleri, UTC’nin işini etkileyecek son teftiş veya olumlu kararlar gibi takdire bağlı eylemleri içermez.

UTC’nin ürün ve hizmetlerini lanse etmek, göstermek, açıklamak veya tasdik etmek amacıyla yabancı bir kamu yetkilisi adına masraf yapmak uygun olduğu gibi, yabancı bir ülkedeki bir kontratın icra veya ifasına ilişkin olarak yabancı bir kamu yetkilisi adına masraf yapmak da uygundur. Dolayısıyla, fabrikaları ziyaret etmek, ürün gösterilerini görmek, iş toplantılarına katılmak ya da onaylama veya kabul testlerini ve benzerlerini yapmak amacıyla Amerika Birleşik Devletlerine gelen yabancı kamu görevlilerinin masraflarını karşılamaya izin verilir. Görevlinin makul ulaştırma, yiyecek ve otel masrafları, tutarları ödenen giderlere dahildir.

DİKKAT: Az miktarda bir “kolaylaştırıcı” ödeme Anlaşmayı ya da YYUY’yi ihlal etmese de herhangi bir hükümet görevlisine yapılan her türlü ödemeler yerel yasalara aykırı olabilir. Uygun sayılan kolaylaştırıcı ödemelerin kapsamı hem dardır, hem de ülkeden ülkeye değişir. Bu nedenle, yabancı bir hükümet görevlisine yapılması önerilen herhangi bir ödemenin önceden İş Uygulamaları/Uygunluk Görevlisi ve Hukuk Müşaviri tarafından incelenmesi hayati niteliktedir. Önerilen ödemeler, YYUY, Anlaşma, yerel yasalar ve bizim *Ahlak Kurallarımızın* ışığı altında değerlendirilmelidir.

Çoğu zaman satış temsilcileri ya da danışmanlar gibi üçüncü şahıslar tarafından yapılan ödemeler şirketlerin yasalari ihlaline neden olur.

UTC'nin uzun bir süredir yürürlükte olan şirket politikası, şirket için veya şirket namına uygunsuz ödemelerin yapılamayacağı gibi, yapılan tüm ödemelerin de doğru ve uygun şekilde kaydedileceğini belirtir. UTC, onun çalışanları ve temsilcileri, eğer ödemenin tümü ya da bir kısmı yasaklanmış bir alıcıya verilecekse, üçüncü bir şahsa ya da üçüncü bir şahıs yoluyla yolsuz bir ödeme yapamaz. Bunun nedeni basittir: UTC, onun çalışanları ve temsilcileri, doğrudan yapmalarının yasaklandığı şeyleri dolaylı yolla yapamazlar.

ABD dışında satış temsilcilerinin kullanımına ilişkin politikamız, *Şirket Politika Elkitabının* 29. Bölümünde yayınlanmıştır. Bu temsilcilerin seçilmesi, araştırılması, onlarla anlaşma müzakerelerinin yapılması, onların onaylanması, sözleşmeye bağlanması ve ödenmesine ilişkin ayrıntılı prosedürler bulunmaktadır. Her işletme ünitesindeki Ünite Temsilcisi, hem bu prosedürlere hem de UTC'nin Ahlak Kurallarına ve yasal koşullara uyum sağlanmasından sorumludur.

YYUY ve Anlaşma, yabancı kamu görevlilerine yapılan ödemelerin tüm defter, kayıt, mali rapor ve açıklamalarda doğru şekilde belirlenmesini zorunlu kılar. Bu ödemelerin gerçek niteliğini saklamak amacıyla “defter dışında” hesap tutmak ve sahte veya uydurma kayıt yapmak yasaktır.

YYUY'nin ve Anlaşmayı uygulamaya koyan diğer yasaların ihlali hem UTC, hem de ilgili kişiler için, para cezası ve hapis de dahil, medeni ve ceza kanunları uyarınca ağır ceza ile sonuçlanabilir. UTC, bireylere verilen para cezalarını ödeyemez.

UTC'nin *Ahlak Kurallarının* ve diğer politika ve prosedürlerinin ihlali, işe son verme de dahil olmak üzere disiplin kararı ile sonuçlanacaktır.

UTC'nin uygunluk programı şunları içerir: önerilen temsilci, aracı ve iş ortaklarının gereken tedbir ve ihtimamla incelenmesi; zaman zaman ödeme prosedürlerinin denetlenmesi/incelenmesi; ve YYUY'nin ve Anlaşmayı uygulamaya koyan yasaların kapsamına giren işlemlerle ilgilenen birey ve üçüncü şahısların eğitilmesi.

Daha fazla bilgi ve eğitim için İş Uygulamaları/Uygunluk Görevlisine ya da Hukuk Müşavirine başvurunuz.

Yasaların gereklerinden de ötede, adil şekilde rekabet etmek UTC'nin politikasıdır. Ürün ve hizmetlerimizin kalitesi ve elverişli fiyatları bazında iş kazanmak istiyoruz. Başka bir şekilde iş kazanmaya çalışmayacağız.

